

OBRAZAC sudjelovanja u savjetovanju	
Prijedlog Nacionalnog programa zaštite i promicanja ljudskih prava od 2013. do 2016.	
Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske	
Početak savjetovanja: 13. prosinca 2012.	Završetak savjetovanja: 15. siječnja 2013.
Naziv predstavnika zainteresirane javnosti koja daje svoje mišljenje, primjedbe i prijedloge na predloženi nacrt Nacionalnog programa	<p>Documenta – Centar za suočavanje s prošlošću</p> <p>Platforma 112</p> <p>Građanski odbor za ljudska prava</p>
Interes, odnosno kategorija i brojnost korisnika koje predstavljate	<p>Documenta je organizacija za ljudska prava s misijom poticanja procesa suočavanja s prošlošću u Hrvatskoj, dokumentiranja i istraživanja prijeratnih, ratnih i poslijeratnih zbivanja te suradnje s organizacijama civilnoga društva i vladinim institucijama te sličnim centrima u inozemstvu s ciljem pokretanja procesa suočavanja s prošlošću kao osnove održivog mira. Documenta zagovara vladavinu prava i zaštitu ljudskih prava, osobito ljudska prava civilnih žrtava rata. U svome radu surađuje s velikim brojem udrugama/udruženjima civilnih stradalnika te obitelji zatočenih, nestalih i usmrćenih.</p> <p>Platforma 112 je koalicija 67 organizacija civilnoga društva koja prati rad hrvatske Vlade na područjima vladavine prava, kvalitete demokracije, borbe protiv korupcije, zaštite javnog interesa i ljudskih prava, izgradnje mira i suočavanja s prošlošću.</p> <p>Građanski odbor za ljudska prava štiti i promiče individualna ljudska prava i unapređuje standard ljudskih prava i građanskih sloboda u Hrvatskoj i regiji te pruža direktnu pravnu i drugu podršku žrtvama kršenja ljudskih prava, izbjeglicama i povratnicima, siromašnima i obespravljenima (trenutno više od stotinu korisnika).</p> <p>Procjenjuje se da je u Republici Hrvatskoj ukupno ubijeno više od 20.000 osoba, a još uvijek je nepoznata sudbina 1.761 osoba (Podatak Ministarstva branitelja). 2.059 osoba žive i dalje kao prognanici na području Hrvatske (Statistički izvještaj UNHCR-a (Prosinac 2011.). Gotovo 2.000 osoba stradale su u ratu i nakon rata od mina, a značajan dio prostora (762,5 četvornih kilometara) još uvijek nije razminirana (Hrvatski centar za razminiranje, http://www.hcr.hr/hr/pomocZrtvamaMina.asp, http://www.hcr.hr/hr/minSituac.asp). Ratom i ratnim razaranja bilo je obuhvaćeno 54% teritorija na kojemu je živjelo 36% stanovništva. U ratu je uništeno više od 150.000 kuća i imanja, a prema podacima Državne komisije za popis i procjenu štete, izravna šteta u Hrvatskoj iznosila je 236.431.568.000 kuna (Podatak preuzet iz Analize pravnog i materijalnog položaja vojnih i civilnih invalida rata Ministarstva rada i socijalne skrbi, studeni 2011.) Navedene informacije čine sveobuhvatno područje (i grupe korisnika) Documentinog i rada Građanskog odbora za ljudska prava kao i zagovarački rad Platforme 112.</p>
Načelna primjedbe	<p>Iako sveobuhvatan, NAP je izostavio adresirati relevantno područje zaštite ljudskih prava, a to su prava civilnih žrtava rata i njihovo pravo na obeštećenje, odnosno reparaciju. U području <i>Prava aktivnih sudionika i stradalnika Domovinskog rata</i> fokus je na stradalim vojnicima, a ne i na civilima. Predlažemo da se navedeno područje dopuni ili da se nadogradi novo. Procjenjuje se da je broj civilnih žrtava rata između 4.000 i 8.000, no ne postoji dovoljno kvalitetan i jasan podatak koji bi potvrdio točan broj. Postoji nekoliko podataka u upotrebi, primjerice</p>

	<p>broj od 6.605 poginulih kojemu se pridodaje udio u ukupnom broju nestalih kao i stradalih srpskih civila. (Živić, 2005:12). Prema podacima odjela za informiranje Ministarstva hrvatskog zdravstva iz 2000. godine, u Hrvatskoj je tijekom Domovinskog rata poginulo, ubijeno ili umrlo od posljedica ranjavanja ukupno 4.137 civilnih osoba. U taj broj tada još nisu bili uključeni poginuli civili, ekshumirani i identificirani iz masovnih i pojedinačnih grobnica te poginuli civili na privremeno okupiranom području Hrvatske. Te kategorije stradalnika procjenjuje se na još ukupno 2.468 civilnih žrtava pa bi ukupan broj smrtno stradalih civila iznosio 6.605 osoba. Dodatne procjene govore o 3.115 poginulih civila i 9.500 ranjenih. Radna skupina za izradu registra djece poginule uslijed ratnih razaranja u Republici Hrvatskoj iznijela je podatke o broju stradale djece, pri čemu Registar broji 400 poginule i 1.044 ranjene djece s napomenom da se ne radi o konačnoj brojci.</p>
<p>Primjedbe na pojedine dijelove teksta, ciljeve i aktivnosti iz nacrt Nacionalnog programa s obrazloženjem</p>	<p>Prijedlog integracije područja zaštite ljudskih prava civilnih žrtava rata putem sljedećih mjera:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Izrada registra civilnih žrtava rata prema kategorijama stradalnika (članovi obitelji usmrćenih i nestalih, civilne invalide rata, stradale od mina, žrtve terorističkih i diverzantskih akata, žrtve mučenja i žrtve lišene slobode – zatočeni, žrtve silovanja i seksualnog zločina, stradali zaposlenici) te sustavna analiza njihovih potreba. 2. Unapređenje sustava dodjele socijalnih prava civilnim stradalnicima koje se treba temeljiti na načelima društvene solidarnosti, ravnomjernog snošenja javnog tereta te pravičnog i brzog obeštećenja. 3. Usvajanje zakonskih rješenja za obeštećenje svih civilnih stradalnika, a primarno donošenje novih Zakona o zaštiti civilnih i vojnih invalida rata i Zakona o odgovornosti za štetu nastalu uslijed terorističkih akata i javnih demonstracija (kategorije civilnih žrtava, ukidanje imovinskog cenzusa, naknada za usmrćene članove obitelji, materijalnu štetu i druge oblike stradanja, nesprječavanje ratne štete od strane Hrvatske vojske). 4. (Hitan) Otpis parničnih troškova obiteljima usmrćenih i oštećenima ratnim i terorističkim djelovanjem. 5. Pružanje redovite psihosocijalne i pravne pomoći žrtvama od strane institucija ili podržanih stručnjaka ili organizacija. 6. Izgraditi strateške i operativne mehanizme tranzicijske pravde s ciljem oporavka pojedinaca i zajednica (primjer bosansko-hercegovačke Strategije za tranzicijsku pravdu). 7. Podupirati rad udruga civilnih stradalnika proizašlih iz Domovinskog rata. 8. Osnovati Fond za rehabilitaciju, reintegraciju i reparacije (simboličke reparacije, obrazovanje, kultura, mobilnost, volonterstvo usmjereno priznavanju patnje žrtvama i ulaganju u pomirenje i život novih generacija po uzoru na slične fondacije npr. u Njemačkoj su to OFAJ i Fondacija <i>Sjećanje, odgovornost, budućnost</i>). 9. Poboljšati kvalitetu medijskog izvještavanja o zločinima, jer gotovo uvijek nedostaje uvažavanje žrtava, a ponekad se u medijima u pitanje dovode i pravomoćne presude za ratne zločine. Zahtjev za ustupanjem javno-medijskog prostora za glas civilnih žrtava rata i poticanje šire javne rasprave o stradanjima u ratu i suočavanju s prošlošću. 10. Poticati otvorenu diskusiju o ratu u Hrvatskoj kako bi se izbjegao jednostran pristup koji dominira u svim post-jugoslavenskim zemljama. Reparacije trebaju biti istovremeno okrenute prema generaciji stradalih kao i prema mladima kako bi pamtili činjenice o stradanjima.

	<p>U području Prava nacionalnih manjina, cilj 2. Završiti proces povratka izbjeglica, provedbena mjera 2.1., predlažemo sljedeće: <i>Riješiti preostale slučajeve obnove kuća i stambenog zbrinjavanja bivših nositelja stanarskog prava, te riješiti slučajeve povrata imovine (obnova devastirane imovine i naknade za neovlaštena ulaganja u zauzetu imovinu).</i></p> <p>Sugeriramo da se u skladu s definiranim ciljem 3. <i>Riješiti problem stambenog zbrinjavanja bivših nositelja stanarskog prava</i>, provedbena mjera 3.1. <i>Provesti Vladin program za stambeno zbrinjavanje</i>, definira konkretnije sa izdvojenim koracima provedbe.</p> <p>Ukazujemo i na tehnički propust u definiranju cilja 4. <i>Unaprijediti i ubrzati postupke suđenja za ratne zločine</i> i provedbene mjere 4.1. <i>Unaprijediti biračko pravo nacionalnih manjina i izbor predstavnika nacionalnih manjina u Hrvatski sabor</i> koje nisu usklađene.</p> <p>Željeli bismo istaknuti kako u području Pravosuđe i ljudska prava treba snažnije definirati političku volju, odgovornost i korake u daljnjem procesuiranju ratnih zločina. Predlažemo Dopunu mjere 3.2.: Jačati suradnju Vlade Republike Hrvatske s organizacijama civilnog društva u otkrivanju i procesuiranju ratnih zločina kao i sustavno praćenje suđenja za ratne zločine od strane organizacija za ljudska prava. U pokazatelje provedbe predlažemo dodati osigurani uvjeti za praćenje suđenja od strane organizacija za ljudska prava.</p>
<p>Ime i prezime osobe (ili osoba) koja je sastavljala primjedbe ili osobe ovlaštene za predstavljanje predstavnika zainteresirane javnosti</p>	<p>Emina Bužinkić, Programska koordinatorica</p>
<p>Datum dostavljanja: 15. siječnja 2013.</p>	<p>Potpis: </p>